

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 76/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti T. K. D., s miestom podnikania K., zastúpeného advokátom JUDr. J. H., Advokátska kancelária, K., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 420/1996 na neverejnom zasadnutí 21. júna 2006, takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 420/1996 porušil základné právo T. K. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 420/1996 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. T. K. D. p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice - okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice – okolie je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania T. K. D. v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na adresu jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. H., Advokátska kancelária, K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti T. K. D. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 76/06-14 z 1. marca 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť T. K. D., s miestom podnikania K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. H., Advokátska kancelária, K., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice - okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 420/1996.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 11. decembra 1995 okresnému súdu žalobu o náhradu škody voči žalovanému A. C., bytom R., ktorá bola zaevidovaná pod sp. zn. Nc 1702/95. Okresný súd sťažovateľa vyzval 7. augusta 1996 na odstránenie nedostatkov jeho návrhu na začatie konania. Sťažovateľ reagoval na túto výzvu okresného súdu podaniami zo 7. septembra 1996 a 10. novembra 1996. Podaním z 31. marca 1997 sťažovateľ v predmetnom konaní navrhol zámenu žalovaného.

V súčasnosti je toto konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 420/1996. Do dňa podania ústavnej sťažnosti bolo nariadené vo veci samej len jedno pojednávanie,

ktoré sa uskutočnilo 19. marca 1997, a okresný súd vykonal tri výsluchy konané 4. novembra 1996, 13. mája 1997 a 26. marca 2002.

Nečinnosť okresného súdu v tomto konaní pretrváva napriek tomu, že podaním z 19. novembra 2001 sťažovateľ požiadal o nariadenie pojednávania.

Sťažovateľ podľa § 63 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov podal predsedovi okresného súdu 22. júla 2005 sťažnosť na priet'ahy, na ktorú však do dňa podania ústavnej sťažnosti nedostal odpoveď.

Podľa názoru sťažovateľa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 13 C 420/1996 bolo nečinnosťou okresného súdu porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že:

„Okresný súd Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 420/1996 svojou nečinnosťou porušil sťažovateľove základné právo podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Ústavný súd Slovenskej republiky preto prikazuje Okresnému súdu Košice – okolie vo veci konať.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie za porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, vo výške 150.000,- Sk ako aj náhradu trov konania vo výške 10.600,- Sk (2 úkony právnej pomoci, 2 x režijný paušál).“

Sťažovateľ ústavnému súdu predložil taktiež fotokópiu svojej sťažnosti na priet'ahy, ktorá bola okresnému súdu doručená 22. júla 2005 a preukazuje využitie účinného právneho prostriedku nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to sťažnosti na priet'ahy v konaní v zmysle § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Právny zástupca sťažovateľa na základe výzvy ústavného súdu podaním doručeným 4. apríla 2006 oznámil, že netrvá na konaní ústneho pojednávania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu k predmetnej veci vyjadril podaním z 10. apríla 2006 prostredníctvom svojho predsedu. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že „skutočnosti, ktoré sú opísané v predmetnej sťažnosti zodpovedajú stavu veci“ a súčasne ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní predmetnej veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľ doručil 11. decembra 1995 Okresnému súdu Košice I návrh na začatie konania, ktorým sa domáhal zaplattenia náhrady škody spôsobenej pri dopravnej nehode s príslušenstvom smerujúci proti A. C. (ďalej len „žalovaný“). Tento návrh bol zaevidovaný pod sp. zn. Nc 3220/95.

Spisový materiál v uvedenej veci bol 18. decembra 1995 postúpený okresnému súdu z dôvodu jeho príslušnosti na ďalšie konanie, kde mu bola pridelená sp. zn. Nc 1702/95.

Na základe pokynu zákonného sudcu z 12. augusta 1996 okresný súd vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov jeho podania v lehote 15 dní. Sťažovateľ na túto výzvu súdu reagoval podaním doručeným 10. septembra 1996.

Zákonný sudca pokynom z 24. októbra 1996 nariadil predvolať na informatívny výsluch 4. novembra 1996 sťažovateľa. Podľa úradného záznamu spísaného 4. novembra 1996 okresný súd poučil sťažovateľa o zákonných náležitostiach návrhu na začatie konania, vyzval ho, aby svoj návrh v lehote 7 dní doplnil a taktiež ho poučil o následkoch

nedoplnenia návrhu v určenej lehote. Sťažovateľ 13. novembra 1996 okresnému súdu doručil doplnenie svojho návrhu na začatie konania.

Úpravou z 28. novembra 1996 zákonný sudca nechal vyzvať sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh v lehote 15 dní. Sťažovateľ si túto poplatkovú povinnosť splnil 17. decembra 1996.

Zákonný sudca pokynom z 22. januára 1997 nariadil na 19. marec 1997 pojednávanie v uvedenej veci, na ktoré nechal predvolať účastníkov konania a žalovanému súčasne s predvolaním doručiť podaný návrh na začatie konania.

Pojednávanie konané 19. marca 1997 bolo súdom po vypočutí účastníkov konania odročené na neurčito a súčasne bola sťažovateľovi uložená povinnosť predložiť súdu upravený návrh žaloby v lehote 20 dní.

Listom z 31. marca 1997 sťažovateľ navrhol „*zmenu žalovaného*“ a zároveň zmenu príslušnosti súdu na Košice – mesto.

Na základe pokynu z 29. apríla 1997 bol sťažovateľ predvolaný na informatívny výsluch 13. mája 1997. Podľa úradného záznamu spísaného z tohto výsluchu sťažovateľ súd požiadal, aby pripustil zámenu žalovaných tak, aby z konania vystúpil žalovaný a do konania vstúpil ako žalovaný L. Ž..

Podaním z 19. novembra 2001 sťažovateľ požiadal o urýchlené nariadenie pojednávania v tejto veci. Zákonný sudca pokynom z 11. marca 2002 nechal na 26. marec 2002 predvolať na informatívny výsluch sťažovateľa. Úradný záznam o výsluchu sťažovateľa v spisovom materiáli pripojený nebol.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o náhradu škody. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu, ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej alebo skutkovej zložitosti veci, ktorá by mohla spôsobiť predĺženie konania v tejto veci.

B) Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd zistil, že sťažovateľ prispel k predĺženiu konania v predmetnej veci najmä podaním nekvalifikovaných návrhov, ktorých nedostatky okresný súd následne odstraňoval prostredníctvom svojich výziev, resp. informatívnych výsluchov sťažovateľa. Uvedenými

nedostatkami správania sťažovateľa však podľa ústavného súdu nemožno ospravedlniť dlhodobé obdobia nečinnosti okresného súdu v tomto konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil dlhé obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé obdobie nečinnosti okresného súdu začalo ihneď po 18. decembri 1995, keď bol súdu doručený návrh na začatie konania, a trvalo osem mesiacov, t. j. až do 12. augusta 1996, keď okresný súd pristúpil k jednoduchému prvotnému procesnému úkonu – k odstraňovaniu nedostatkov podaného návrhu. V období od informatívneho výsluchu sťažovateľa uskutočneného 13. mája 1997 okresný súd až do dňa podania ústavnej sťažnosti (21. novembra 2005), t. j. viac ako osem rokov a šesť mesiacov v uvedenej veci nevykonával žiadne procesné úkony smerujúce k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Nečinnosť okresného súdu v označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočný priet'ah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, začalo pred okresným súdom 18. decembra 1995 a trvá už viac ako desať rokov a štyri mesiace. Z uvedenej doby takmer deväť rokov a dva mesiace tvoria obdobia, v ktorých v dôsledku nečinnosti okresného súdu dochádzalo k zbytočným priet'ahom v predmetnom konaní.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 150 000 Sk, ktoré odôvodnil neodôvodnenými prietahmi v konaní

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 80 000 Sk. Táto suma zohľadňuje predmet konania okresného súdu, t. j. čo je pre účastníka konania v tomto konaní v stávke - „at stake“, dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní (deväť rokov a dva mesiace) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

4. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 10 600 Sk pozostávajúcich z dvoch úkonov právnej pomoci vrátane režijného paušálu.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu 150 Sk.

Ústavný súd právnemu zástupcovi sťažovateľov za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné podanie na súd) priznal odmenu vo výške 5 002 Sk (2 x 2 501 Sk) vrátane úhrady režijného paušálu vo výške 300 Sk (2 x 150 Sk) spolu teda vo výške 5 302 Sk a vo zvyšnej časti uplatnenému nároku na priznanie náhrady trov konania v návrhu sťažovateľa nevyhovelo.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2006